

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus
Nominis Tertii**

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

XVIII. Deditio urbis Hispalensis ejusque descriptio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

CAPUT XVIII.

Deditio Hispalensis urbis ejusque descriptio.

184
*Capto Orias
 Mauro*

EXpectatione sua circa transitum frustratus Rex Ferdinandus, edixerat, premia se largituum ei, qui ipsum impedire posset. Cum ergo quadam die Hispali Trianam Orias & alii quidam Mauri transissent sine obstaculo ullo, non ita expeditum invenerunt reditum: siquidem Raymundus Bonifacius eis se objecerat, cum navibus & lembis bene armatis. Quo viso, reditum ad suos desperans Orias & qui cum eo erant, petierunt adduci ad colloquium Regis. * Hic vero ad audiendos eos misit Rodericum Alvarez: ac primam ab iis propositam conditionem attulit ex parte Axatafi, quod arcem Hispalensem Ferdinando traderet, pecuniam vero annue pendi solitam Miramolino, ipse & Axataf partirentur; itaque Mauri permitterentur manere in civitate. Sed Rex, qui eos tam arte constrictos tenebat, nec audire quidem voluit conditionem ejuscemodi: quare alias ei obtulerunt Mauri, quas æque rejecit; omnino volens civitatem sibi liberam ab illis relinqui.

*agitur de
 urbis dedi-
 tione.*

a

185 Tum denique petierunt ut egredi sibi liceret, cum liberis, uxoribus, & facultatibus suis: quod si ad Regis militiam transire vellent aliqui, in ea reciperentur: atque in hanc conditionem Rex non invitatus consensit. Petierunt deinde, ut liceret sibi æquare solo Mezquitam majorem, quod Rex arbitrio filii sui Alphonfi reliquit: hic vero respondit, quod si vel unicum tegulam inde dejicerent, nec Maurum nec Mauram vivam dimitteret ex tota civitate. Tum supplicarunt ut saltem liceret sibi demoliri turrim, pro qua essent aliam fabricaturi: sed etiam ad hoc respondit Alphonfus, quod vel propter

propter laterculum unum ablatum Mauros omnes
 esset interfecturus. Ergo nihil his profici videntes
 Mauri, promiserunt quod intra septem dies evacua-
 tam urbem tradituri essent. Atque ita obtinuit Rex
 civitatem in die S. Clementis xxiii^b Novembris an-
 no MCCXLVIII.

*qua conclusa
 in urbem
 obtinet Rex
 23 Nov.*

b

186 Firmatis deditiois faciendæ conditionibus,
 continuo Alcazarium c traditum Regi est, & Mau-
 ri ab eo petierunt unius mensis spatium, quo pos-
 sent quæ collibitum foret vendere. Hoc autem
 obtento, distractaque qua volebant carere supelle-
 ctile, ac pretio recepto, claves civitatis tradiderunt
 Regi, liberam eam vacuumque facturi; quibus Rex
 mandavit ituris mari naves atque triremes d con-
 signari, terra autem discessuris jumenta & custodes
 præberi, qui salvos ubi optassent sisterent. e Egressi
 autem versus Xerez sunt terrestri itinere trecenta
 hominum millia, quos comitatus usque Xerez est
 Magister Calatravæ. * Ipse vero nobilis Rex Ferdi-
 nandus, cujus tot illustria gesta refert præsens Hi-
 storia, nobilissimam civitatum Andaluziæ Hispalim
 ingressus est in festo translationis f S. Isidori, quon-
 dam Hispalensis Episcopi xxii Decembris; solenni
 cum processione exceptus ab Episcopis & plurimo
 Clero, communique gratulatione laudantium Deum
 ac benedictum, propter favores Regi impensos,
 tantasque victorias de fidei Christianæ inimicis con-
 cessas. Ingresso autem Rege in ecclesiam S. Mariæ,
 Missam celebravit nobilis quidam Prælatus D. Gu-
 terius Electus g Toletanus: qua finita Rex abiit ad
 arces suas, comitatus Magnatibus omnibus; festum-
 que ibi diem cum iis agens, cunctis lætitiæ signis
 cum celebravit.

*& Mauris
 egressis,*

d

e

f

*eam 22
 Decembris
 ingreditur a*

g

187 Incredibile porro est quantis laboribus vigi-
 liisque Ferdinando steterit conquestio civitatis præ-
 dictæ; quantis periculis ærumnisque, in tot præliis,
 excursionibus, velitationibus; in adducendo ad ca-
 stra

*post infinitos
 16 mensium
 labores*

stra

ratu
 lar-
 Cum
 s &
 cacu-
 um:
 rat,
 , re-
 rant,
 vero
 pri-
 par-
 ando
 Mi-
 Mau-
 , qui
 qui-
 las t
 nino
 eret,
 d si
 re-
 non
 ceret
 Rex
 pon-
 ent,
 to-
 sibi
 tiri:
 vel
 pter

stra sua com meatu omnis annonæ, eumque hostibus præscindendo; inter plurimas suorum mortes, necessariorum rerum defectus frequentes, afflatus Maurorum fere quotidianos, gravesque & vulgatos per exercitum morbos, quos generabat intensissimus æstus, aërem sic inflammans, ut sudore omnium diffunderent corpora, castrensibus operibus pridem fatigata & debilitata. Habuerat autem idem

h Rex castra instar *h* populosæ urbis, in plateas vicisque distributa; ut cuique opificum generi sua esset specialis habitatio, in quibus & textores, & campsores, & aromatarii, & pharmacopœi, & frænarum nominabantur; fora item piscaria & macella: ut quicumque illa vidit, dicere potuerit, nihil illis castris magis ordinatum, opulentum ac nobile se contempserit, nequidem in potentissimis civitatibus. Ita enim ibi fixus hærebat exercitus, cum mulieribus, infantibus, supellectileque domestica, ac si perpetuo habitandum eo loci fuisset: sciebant enim omnes, Regem Ferdinandum habere propositum, imo votum, toto vitæ suæ tempore numquam discedere nisi capta urbe: certa que persuasio de constantia Regiæ in quocumque cæpto voluntatis, fecerat homines undiquaque affluere, ibique tam fixe permanere *i*.

*in castris
ordinatissimis,
exantillatos.*

*Vrbs ornatis-
simum tur-
ribus in-
seruata,*

i 188 Sexdecim menses operi isti Rex beatus impendit: & vero operæ pretium retulit. Est enim Hispalis circuitu amplissima, conditione nobilissima civitas regionis totius: cuius muri altissimi, amplissimique ac fortes valde, ornantur turribus pulchre dispositis & eleganter elaboratis. Antemurale quoque ejusmodi est, ut quælibet civitas eo se solo perquam bene muratam crederet. In ripa fluminis ab aquis ipsis turris assurgit, Aurea nuncupata, propter venustissimam qua nitet speciem. De turri autem S. Mariæ quid dicemus, cum in ejus ornatum humana omnis industria consumpta videatur? Est autem

autem sexaginta pedes lata, alta ducentos quadraginta. Scalae interiores, per quas ascenditur, gradibus tam amplis planisque assurgunt, ut mula vel equo conscendere eam Reges, Reginae, ac Magnates possint. Supra hanc / turrim alia minor eminent octoginta solum pedes alta, sed opere admirando fabricata: supra quam aenei / orbis seu sphaerae quatuor gradatim consistunt, ita ut minima summum locum teneat, secundum major aliquantulum; sub illis major sit etiam tertia: quae licet omnes sint speciosissimae, neque similes sibi fortassis usquam habeant, quarta tamen & infima, ut magnitudine ceteras, sic & elegantia superat. Distinguitur enim quasi per canales duodecim, singulos quinque palmorum amplitudinis; adeo ut cum inducenda haec machina in urbem esset, nec ulla portarum satis ampla ad ipsam excipiendam, latior aperiendus aditus fuerit: quando autem radiis solaribus illuminatur, visendam se praebet plus quam spatio diurni itineris.

189 Alia praeterea ornamenta multa & praerogativas habet haec civitas, paucis communes: ad ipsam enim ac pene sub muros ejus, appellunt undequaque advectae naves ex Tanger, Zeuta, Tunes, Bugia, Alexandria, Genua, Lusitania, Anglia, Pifa, Burdegala, Bajona, Catalaunia, Sicilia, Vasconia, Aragonia, Francia, aliisque regionibus transmarinis, tam Maurorum quam Christianorum, qui ibidem omnes censent aliquos nationis suae habitatores. Oleo praeterea sic abundat, ut terra marique sufficiat magnis etiam regionibus, aliasque innumerabiles opes: & in districtu ejus numerantur centum millia praediorum absque portibus, unde ingens annue redditus provenit. Denique victoria haec ex memorabilioribus fuit, quae umquam tam brevi tempore relatae in mundo sunt: cui credi possunt causam dedisse, primo ac praecipue divini favoris indulgentia, erga servum suum, nobilem ac beatum Regem D.

k

1

Et totius
orbis (omnibus
mercibus) no-
bilis:

M

Fei

Ferdinandum: deinde eximia fides optimorum subditorum erga eundem, quia nullus Rex umquam tam bonos tamque obsequentes habuit, quam Castellanos suos Ferdinandus; cum ipsa eorum natio ex propria natura Regibus suis fidelissima sit, præ alia quacumque; cujus utinam probitatem provehat Deus porro, evehatque ad sui honoris incrementum!

190 Nobilissima autem civitas ista obtenta fuit anno Domini MCCXLVIII^m die S. Clementis, id est XXIII Novembris: & postea nobilis Rex Ferdinandus obtinuit alias multas civitates & regiones, suoque adjunxit imperio. Subjiciendo sibi Reges & regna, quæ ei clientelari jure subdiderunt se, tamquam Domino solventes tributa & vectigalia: quidquid enim eis mare ex parte Castellæ Mauri possident, in ejus venit potestatem. Primum autem opus Regis hæc fuit, restituere pridem vacantem Sedem Episcopalem, ad Dei Matrisque ejus honorem, cui ecclesia ipsa est dedicata; stabilire in ea Canonicatus *n* ac
 o Dignitates alias, perquam bene fundatas; dotare illam multis possessionibus oppidorum atque vicorum opulencia insignium, præter ingentem gazam, *p* quam donavit primo ejus Archiepiscopo p Raymundo. Ecclesiasticis porro rebus tam bene dispositis, etiam politicum statum optime constituit, collocans in urbe habitatores omnium ordinum atque conditionum, quibus domos fundosque distribuit liberaliter; accersens etiam cunctarum artium opificiorumque magistros, & cuique generi suos sigillatim vicos tribuens; litteratos etiam ac doctos viros invitans; ea denique omnia curans *q*, quæ civitatem aliquam ornare ac nobilitare possunt. Similiter & territorium circumjectum habitari colique præcepit: & civitatem magnis communitat instruxitque privilegiis, quibus gavisuri in posterum essent, tam qui illuc habitatum venirent, quam

m
 statumque
 Ecclesiæ &
 politici ordi-
 nis.

quam quos ibi ab initio collocavit, propter fidelem operam sibi navatam obsidionis tempore r.

E

ANNOTATA.

a Morgadus ait secundas conditiones fuisse, ut Mauri Regi penderet totum quod Miramolino dabatur, & præter Alcazarium traderent partem tertiam civitatis: denique, ut traderent partem dimidiam cum eodem tributo, & suis expensis ducerent murum, qui utramque partem separaret.

b Hunc diem festivum quotannis agunt cives, solenni cum processione, in qua circumfertur Gladius de sepulcro sumptus, quem creditur in manibus habuisse Rex Sanctus cum urbem invehetur; quod tamen non nisi unico mense post factum mox indicatur. Dicit autem Morgadus tunc Regi traditas claves urbis: moxque non solum arcem, sed omnes etiam turres & Mezquitam fuisse præsidio regio occupatas, post annos quingentos triginta quatuor, quibus civitas fuerat in potestate Manrorum.

c Alcazarium olim dicebatur quod nunc Palatium, istuc ubi Australe cornu civitatis à turri aurea versus ecclesiam majorem procurrit in modum trianguli: cujus basis à dicta turri ultra portam Xeritanam se extendit, murisque ac turribus per singula litora denis aut pluribus instruitur, & versus ecclesiam suam portam habet qua Palatii dicitur, propterea quod ducit ad palatium ibi situm. *responditque postea eorum urbem ducunt: atque ita habes portam Alcazarii supra qua sitam, eique adhaerentem Vicum Judaeorum.*

d Centum millia hominum mari se commisisse scribit idem Morgadus, quibus Rex indulserit quinque naves, per Baxim subducta, usque Hispalim, cum de-

cem triremibus & una carraca, id est navi Majori rotunda, qualem Nonius in Plautum videtur appellare Circerum, quam Navim Asianam prægrandem interpretantur Lexicographi: ha tamen naves debuerunt sæpius ivisse & rediisse, ut tanta turba eveheretur.

e Addit idem Morgadus concessum Axatafo, quem Maurorum Archibalassum appellat, ejusque partiaris & fautoribus, ut qua possent meliori fortuna remanerent in Sanlucar, Aznalpharache & Niebla.

f De S. Isidoro ejusque translatione egimus 4 Aprilis.

g Roderico scriptori defuncto sub an. 1241 succedens Joannes Vxamensis, supra laudatus, ac deinde Bargasensis Episcopus, uno vix anno tenuit Primatiam Cathedram Toletanam; successit autem eidem Guiterius, dicitur vixisse biennium in eo gradu, & obiisse anno 1250. Verum observat Zuniga, num. 23 hujus anni 1248, vacasse Sedem Toletanam adhuc mense Martio anni 1249. Cum autem ex Canonico Episcopus factus Guiterius sit, Electus licet, non potuit ejusmodi actione perfungi, qua soli Episcopo consecrato competit, ideoque suspicatur ille, erroris occasionem ex Synonymia sumptam, & cum qui ecclesiam dedicavit fuisse Guiterium Episcopum in Cordubensem. Quia autem præcipuum domanda urbis instrumentum fuit navalis illa machina, qua pontem frexit; ideo credit idem Zuniga, Capitulum Hispalense pro Sigillo, cujus formam representat, sumpsisse navim, tenens pro vectam velis, residente ad puppim Deipara.

Sigillum Capituli Hispal.

h Simile quid in trienniali obsidione M. 2. Osten-

Ostenda in Flandria contigisse memoria parentum nostrorum, audivimus.

Sancti abstinentia à bonis ecclesiasticis gravandis.

i Testis 11 super art. 54 in Summario dicit ex historiis, quas legit & habet, quod sanctus Rex, quantumcumque gravatum se videret in expensis ad bellum faciendis, Deo tamen & justitia armorum suorum confidens, nunquam aggravaverit populum sibi subditum novo aliquo tributo. Quæ ejus abstinentia maxime patuerit in obsidione Hispaniensi, ubi cum hoc ei suaderetur, quin etiam suggereretur, posse eum in causa fidei etiam uti argentea suppellectili ecclesiarum, quibus eandem deinde copiose restitueret, responderit, aliud se subsidium ab ecclesiis earumque ministris non sperare quam orationes, aurum vero aut argentum nequaquam (sicuti in particulari narrat Mariana de Regis institutione) quantum autem ad regnum gravandum attinet, magis timere se maledictionem unius edentulæ vetulæ, quam totum exercitum Maurorum: posse enim Deum, qui tali loco ipsum posuerat, & regni defensionem commiserat, prospicere de mediis ad victoriam necessariis, sicut eatenus fecerat, & hoc narrat Fr. Dominicus de Baltanas aliique. *Mariane libellus hic citatus ad manum mihi non est: Baltanas Dominicanus post an. 1560 obiit, eumq; Nicolaus Antonius in Bibliotheca Hispanica scribit edidisse Compendium rerum Moraliū in Hispania gestarum; & curasse ut ederetur apud Joannem Truxillo Flos Sanctorum. In alterutro, Lecter, credo, invenies dictum hic allegatum.*

k Quamvis vox Hispanica Brazas, communiter ulnas notet, mensuram scilicet duorum & semis pedum geometricorum: apparet tamen ex

omnium recentiorum consensu, pedes duntaxat hic numerari: & quoniam cum aliqua varietate. Nam ubi Chronica numerat latitudinis Brazas 60, illi solum habent 50; & 240 brazas altitudinis mutant in 250. Illi tamen securius scabimus, credemusque numeros Chronica à transcribentibus vitiosos, quod mox infra certiori exemplo constabit. Opera pretium fuerit legon Morgadum lib. 4. cap. 1 describere quam minutissime & accuratissime totam istius molis fabricam, quæ una cum adhaerente Mezquita totum esse à fundamentis opus Maurorum evidenter probat, contra normallan, à Romanis petentes illius originem, esse, inquit, nulla uspiam appareat Arabica inscriptio, quam Catholici dejecerint, sicuti inventus est Corbubæ similiter dejectus titulus, marmoris albo insculptus, quo dicebantur Alderamen & Issen, pater ac filius, Mezquitam Cordubensem condidisse. Allegat etiam idem Morgadus auctoritatem Ludovici del Maro Caravajal lib. 3. cap. 40 in descriptione Africa, asserentis ex quadam Chronica Africana quod Jacob Almanzor, nepos Abdulmuzeem, edificavit ad Mezquitam mihorem apud Marocchos turrim, quæ hodieque ibi visitur, eandem omnino forma ac fabrica, quæ structa est Hispanensis & Rabathana in Mauritania Tingitana; casque fecit unus idemque architectus. Et turris quidem ut dictum est, hactenus fere manet: Mezquita vero solum superest pars Atrii & Claustrii, reliquis ejus partibus dejectis ad edificium nova Cathedra.

i Similiter ait de Marocchesi turri quod supra ejus cacumen elevabantur quatuor orbis aurei, per axem ferreum trajecti, quorum infimus capiebat octo Hancis tritici, secundus quatuor, tertius duas, quarta unam. Hanc partem creditur idem esse quod

Medimnus, & sex modios continere. Porro restatur Morgadus, quod in genti quodam terra motu fractus sit axis, cui vasi illi orbes inserti erant, in die S. Bartholomaei anno 1394: & quod hanc ruinam reparaverit Archiepiscopus Ferdinandus de Valdes, sui & Capituli sumptibus, ultra 250 pedes quos à principio turris habuerit, elevando ipsam ad alios 100 pedes, qui post tertiam quartamque zonam novi operis desinunt in ornatissimam pyramidem, cui incumbens sphaera aenea inaurata altitudinis pedum quinque, sustinet simulacrum Victoriae similiter ex aere fufum & inauratum ulnarum quatuor & dimidia. Quae de re ibidem insculptus lapidi legitur titulus, à Canonico Francisco Pacico compositus in hac sententia:

ÆTERNITATI SACRVM.

Magnae Matri Virgini Sospitae, sanctis Pontificibus Isidoro & Leandro, Ermenegildo Principi, pio, felici, illibatae castimoniae & virilis constantiae Virginibus, Justae & Rufinae, Divis Tutelariibus, hanc Turrim, Punicae structurae molisq; admirandae, atque in pedes ccc. olim editae, in augustiorem faciem, opere accurato & splendidiore, aucto in super C pedum operosissimo fastigio, auspiciis Ferdinandi Valdesii, Augusticis pientissimi, Hispalensis Ecclesiae Patres ingenti sumptu instaurandam curarunt: cui, ob pietatis res egregie compositas, capite diminutis atque sublati Romanae Ecclesiae perduellibus, victricis fidei colossum, ad universa caeli tempora captandae tempestatis, ergo versatilem, imponendum iussere: absoluto opere, anno instauratae salutis MDLXXIX, Pio V Pontifice Opt. Max. Philippo II Aug. Cath. Pio, Felici, Victoriae Patri patriae, rerum Dominis.

Dabimus sup. faciem tabulas aliquas in quibus etiam haec turris spectanda occurret. Proportionem fenestrarum, interiores salas illuminantium, & cum iis sic paulatim assurgentium de latere in latus, ut oculos intuentium pene fallat differentia, contemplandam exhibet Georgius Braunus in Theatro Urbium lib. 5. tab. 8. sicut ipsam anno 1565. excepit Georgius Haefnagius: ubi sic collocatam invenies, ut duo simul latera spectare possis. Sed ne te fallat adjuncta ibidem scalarum ipsorum delineatio, in quadratum recto quidem circumductarum, sed ita se se nihil mediaret, cum interim, teste Morgado, ipsae circumceant quamdam quasi minorem turrim, pedes 23 unoquoque in latere protensam, inter quam & turrim exteriorem procedunt: non ut ibi pinguntur gradatim (per tales enim scalas numquam eques ascenderet) sed leni ac plano clivo quinque pedum per latera singula, sic ut univrsim pedibus 20 distent inter se singulorum laterum fenestras, quae ascendentibus lumen praebent, nec non conclavibus iis, quae intra mediam turrim cuique elevationi respondent.

In Hinc suppositura esse convincitur Charta iurium ac privilegiorum Carmonensium, cui sic subscribi fingitur, apud Carum lib. 3. cap. 44. Facta carta, Rege Christo, VIII die Maji, anno quo dictus Rex Ferdinandus, felix, populator, invictus, cepit Hispalim nobilissimam civitatem de populo Christiano, aera millesima ducentesima nonagesima. Haec enim respondet anno vulgaris aera 1252, quando obiit Ferdinandus, non Ferdinandus, sed Fernandus scribi suo aera solitus. Eodem anno primum etiam electus & ordinatus est, mortuo Ioanne, Cancellario Fernandi, Aparicius Episcopus Burgensis, confirmans eandem Chartam, post Reginam Ioannam, Infantes Ferdinandum & Philippum, eorumque ha-

Charta
Carmonen-
sitium.

truum Alphonsum & Ioannem Archiepiscopum Compostellanum: qui tamen ager remissus in Galiciam fuerat; & aderat Toletanus Electus Guiterius cui id potius competebat, si ipso capta urbis anno talis charta scribenda fuisset: sed tunc Apparicius necdum erat Episcopus Burgenfis.

n Constat Capitulum Præbendatis nonaginta, inter quos undecim Dignitates, qui Archiepiscopo Pontificaliter celebranti assistunt mitrati. Omnium autem in frequentando divino Officio commendatur assiduitas: sed imprimis Beneficiatorum quos appellant Vicenæ, eo quod viginti Presbyteri, voce & cantus peritiam præstantiores, suffragiis Capitularibus ad hoc eligantur, ut diurnis nocturnisque. Horis indefinenter assistant. His accedunt plures quam quadraginta Cappellani, suffragiis Capituli similiter delecti. Hujus tertie atque ultima classis fuit Venerab. P. Ferdinandus de Contreras, Apostolici plane spiritus concionator, tanique animarum zelo astuans, ut non solum ad Confessiones audiendas esset assiduus, sed frequenter etiam trajiceret in Africam, captivos Christianas de barbarorum servitute redempturus. Hujus tamquam viri sancti causa cum in Romana Rota versetur, & pro impetranda canonizatione magna fiat ex parte Regis & Capituli instantia, erit fortassis de eo plenius aliquando agendum in Supplemento Februarii, cujus mensis die 20 an. 1548 obiit, insigni tumulo conditus inter utrumque chorum, ubi nec Archiepiscopis quidem sepultura conceditur. Ad commendandam quoque Regii hujus Capituli præcellentiam facit, quod ex Instituto Catholicorum Regum Ferdinandi & Isabellæ, quotquot in novo Orbe instituantur Ecclesia, titulo Cappellanæ subiciantur Ecclesia Hispalensi, jubeanturque secundum statuta & ceremonias illius ordinari. Item quod Urbanus VIII 18 Novembr. 1637

speciali indulto cesserit provisioni Præbendarum intra Pontificios menses tantum, jure hoc in Archiepiscopum Capitulumque translato, etiam contingeret defunctum Præbendam ipsius S. R. E. Cardinalem fuisse: & hæc & alia plura nobis Hispalensibus perscripta fuerunt.

o Extat apud Odoricum Raynaldum tom. 13 Annot. ad annum 1541 num. 47 Innocentii Papæ IV epistola, eodem anno data Lugduni III Kal. Aprilis, anno Pontificatus V, scilicet usque ad annum adhuc corrente, qua hoc ipsum noster sollicitus Pontifex præmonens, scribens Illustri Regi Castellæ & Legionis, & nobili viro Alphonso primogenito suo, hoc tenet. Virtutum Dominus discretions tantæ gratiam utrique vestrum contulisse dignoscitur, ut libere devotis mentibus agnoscat, quod suæ Majestatis oculis pro eo placiri semper debeat existere, quia ipse multa & grandia regna vestro Dominio, cum interventu famosi nominis, noscitur subjugasse. Propter hoc itaque securâ fiducia magnitudinem vestram, affectione qua possumus, rogandam duximus & monendam, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatenus Sedes Episcopales terrarum illarum, quas virtus Altissimi principaliter per vestra & aliorum fidelium victoriosa subsidia de manibus Paganorum eripuit, & ad lucem religionis Christianæ deduxit, de multiplici bonorum vestrorum affluentia, pro divini honoris nominis, dotare magnifice studeatis, ita quod præsentibus & postera nomen vestrum semper effulgeat, & Deo propitio vobis augmentum gloriæ triumphalis accedat, succedentibus postmodum felicibus præmiis, quæ recompenfat æterni Regis benedictio.

nitas pro fructuosa operibus pietatis.

p Sic etiam infra num. 26 Raymundus vocatur Archiepiscopus Hispalensis, saltem per prolepsin; erat autem cum Hispalis caperetur Episcopus Segoviensis. Hic quia anno 1285 baptizavit Sanctum filium Aldephonsi X, postea Regē, vocat eum Aldephonsus Rex Compatriem suum, in quodam instrumento relato apud Davila tomo 2 Theatri Ecclesiastici pag. 52. Mox autem idem Davila subjungit Raymundi Epitaphium, tamquam si corpus ejus Hispali translatum fuisset Segoviam ad tumulum parentum. Sed perquam inepte. Quia sunt quatuor diversi tituli, per totidem ecclesie Parochialis S. Egidii parietes distributi, cum ejus et parentum ibi tumulorum memoria. Hoc intelliges, si placeat dividere versus, et correctis mendis, cum quibus eos edidit Davila, legere, quomodo legi poterunt, ac vero etiam debuerunt ut aliquem tolerabilem sensum haberent.

I

Gloria Raymundi, perlustrans climata mundi,
Ejusdem nomen & felix prædicat omen.
Segoviae micuit Pastoris culmine pridem
Hispalis Archiepisc. factus modo floret ibidem.

II

Templum dotavit præfens ac edificavit
Præful præfatus Raymundus, quo est tumulatus
Præfulis ipsius pater Hugo,
Ricardaque mater,
Presbyter ipse pede quos calcet marmoris æde.

III

Hæc loca fundavit propriis, fundata paravit
Præful expensis Raymundus Segoviensis.

IV

Hoc fundamentum sancti tenet ossa parentum
Præfulis; Hugo pater, mater Ricarda vocatur.
Claruit ex meritis ejus Segovia pridem,
Hispalis & tandem fuit Archiepiscopus idem.

ERA M C C L X X X V I I

Annus hic est Christi 1259, videtur ergo tunc vere Archiepiscopus fuisse, nec debet aut potest dici solum successisse Philippo, titulum Archiepiscopi abdicanti anno 1261, ut vult Tamayus in Catalo Archiepiscoporum Hispalensium ad 11 Martii.

q Mariana lib. 13 cap. 8 Regium, inquit, Senatum, cujus hoc tempore litibus dijudicandis summa in Castella est auctoritas, ab hoc Rege excogitatum esse memoratur, duodecimi virorum collegio creato, ad quos majores controversiæ spectant, & cause ab aliis dijudicatae ex provocatione, periculo pecuniæ si is qui provocavit sit victus. Paulatim gliscente calumnia multitudinæque causarum increfcente, novum constituere forum opus fuit, cum antea civitates, domesticis judiciis contentæ, aut certe ad proximos conventus juris petendi causa appellantes solummodo, turpe ducerent atque importunum Regium auxilium implorare. Magnis præterea viris legum condendarum potestas data est, colligendarum cura injuncta earum quas Partitas vulgo vocant: quod opus ingentis laboris Alphonso demum Rege perfectum est. Qualem porro Hispali juris dicendi rationem Rex Sanctus instituerit, colligere licet ex ea quam suo tempore servatam scribit Morgadius lib. 2 cap. 16, primo loco constitutus Audienciam Regiam, à qua non detur appellatio.

Senatus
Hispalens.

M 4

Vni-

Universitatem filius successor instituit.

*Partitio un-
de & agri
Hispalens.*

r Coeptam à S. Ferdinando distributionem civitatis, ac territorii totius ab ea pendens, perfecit & legitimis tabulis consignavit successor Alphonsus, proximo anno à morte patris 1253: quas tabulas integras exhibet Morgallus lib. 2. cap. 1. ex eoque transcripsit Carus parte 2. Earum principium, relatu dignum, hoc est ex Hispanico translatum.

Sevilix die Jovis primo Maji, æra millesima ducentesima nonagesima prima, ex scientia & magna voluntate quam habuit D. Alphonsus, Dei gratia Rex Castellæ, Toleti, Legionis, Galitiæ, Sevilix, Cordubæ, Murciæ, Jaën, præstandi obsequium Deo, & ad honorem prænobilis Regis D. Ferdinandi patris sui, & ad remunerandum Infantem D. Alphonsum patrum suum, suosque Fratres & Homines divites suos, & Ordines suos, & Nobiles suos, & omnes qui juverunt ipsum in obtinenda prænobili civitate Sevilia, propter servitium & auxilium quod fecerunt Regi D. Ferdinando patri suo & sibi in ea acquirenda, subjugandaque Andalusia, po-

pulandaque & componenda prædicta nobili civitate Sevilix; necesse habuit scire quoniam essent ibidem prædia, ficeta, oliveta, horti, vineæ, agri: & hoc scivit per D. Raymundum Episcopum Segoviensem & per Lupum de Mendoza... qui totum Hispalense territorium circumierunt, & sigillatim omnia cognoverunt: & secundum quod illi retulerunt esse in quovis loco, distributionem fecit Rex, prout describitur in hoc libro. Videtur hic etiam in Regio tabularia assertari, ut si que opere pretium ad notitiam rusticis aliquando publicari: multorum enim nominum nunc abolerum cognitio haberi ex eo possit ex nominibus vicinorum locorum adhuc in usu vulgi quadamtenus superstitis. Cum autem Raymundus hic solum vocatur Episcopus Segovienfis, qui in Titulis præmissis dicitur Archiepiscopus Hispalensis, sequi videtur quod Philippus inter annos 1253 & 1259 deposuerit voluntatem perseverandi in Ordine Clericali, & denunciationem suam transtulerit in Raymundum, eatenus titulo Segovienfis usum, & veluti Chorepiscopi more functum.